خراسان جنوبی
روزنامه سیاسی، اقتصادی، فرهنگی، اجتماعی

یک شنبه
۲۰ مهر ۱۳۹۹
۲۳ صفر ۱۴۴۲
شماره ۳۳۹۰

اذان ظهر ۱۱:۲۰
غروب آفتاب ۱۷:۰۵
اذان مغرب ۱۷:۲۲
اذان صبح فردا ۰۴:۱۵
طلوع آفتاب فردا ۰۵:۳۵

صاحب امتیاز: موسسه فرهنگی هنری خراسان
مدیر مسئول: محمد سعید احدیان
سردبیر: علی ولیزاده

دفتر مرکزی: مشهد،بلوار شهید صادقی (سازمان آب)
صندوق پستی: ۵۱۱ -۹۱۷۳۵
تلفن: ۰۵۱-۳۷۶۳۴۰۰۰
نمابر دبیرخانه: ۰۵۱-۳۷۶۲۴۳۹۵

پیامك: ۲۰۰۰۹۹۹
سر پرستی استان خراسان جنوبی: بیر جند،خیابان مدرس،خیابا ن باهنر غربی،شماره ۷۷
تلفن سرپرست: ۰۵۶ - ۳۲۴۴۳۹۳۹
تحریریه: ۰۵۶- ۳۲۴۴۸۰۵۰

نمابر تحریریه : ۰۵۶ - ۳۲۴۴۸۰۵۴
واحد آگهی و اشتراک: ۰۵۶ - ۳۲۴۴۸۰۵۲
صندوق پستی: ۵۱۴- ۹۷۱۷۵
نمابر آگهی و اشتراک: ۰۵۶ - ۳۲۴۴۸۰۵۳
چاپ: شهرچاپ خراسان

گویش های محلی در بوته بی مهری

قاسمی _ کُندِرِشک، لَمبُوسک، اِسپِلُونَک، اِنْگَمُنُو، بُقْلَوه و ... اینَ هاَ کلمه های خارجیَ نیستند. آن ها که آشنایی با قدیمی های شهر دارند، می دانند واژه هایی قدیمی از گویش بیرجندی به حساب می آیند که برخی شان کم کم از دایره استفاده خارج شده یا در حال منسوخ شدن ، است. این درد مشترک بین گویش های محلی در همه نقاط کشور دیده می شود و متاسفانه با وجود غنای گویش ها در بیرجند و خراسان جنوبی نسبت به جنوب خراسان، این فرهنگ غنی هم دستخوش تغییر شده است در حالی که لهجه هایی نه چندان غنی مانند مشهدی یا اصفهانی و... کاربرد بیشتری دارند. علت و ضرورت های حفظ گویش های محلی در نظر چند کارشناس و استاد زبان و ادبیات فارسی بررسی می شود.

کم توجهی نسل جوان

نویسنده و پژوهشگر قاینی وجود گویش خاص در این منطقه را تایید و اضافه می کند: استفاده از گویش های بومی در نسل جدید در حال تغییر و تحول است هرچند که گویش قدیم قاینی، به فارسی دری که در افغانستان صحبت می شود نزدیک است و انگار که مردم در قرن چهار و پنج و زمان بیهقی زندگی می کنند. «رجبی» هر چند حفظ گویش های خاص این منطقه را مطرح می کند اما تصریح دارد که نسل جدید کم کم این گویش ها را کنار می گذارد چرا که کمتر به آن و هویت خود بها می دهد، شاید تصور می کند که سخن گفتن با گویش محلی ارزشی ندارد به همین دلیل سخن گفتن با واژه های قدیمی در حال منسوخ شدن، است همچنان که کلمات بسیاری در گویش قاینی حالا به کار برده نمی شود. به عقیده این کارشناس فرهنگی، حفظ هویت هر منطقه ضرورت دارد و با همین باور برخی دستگاه های متولی مانند صداو سیما در برنامه ها، فرهنگ و ارشاد اسلامی با چاپ اثر و مردم با استفاده و به کار گرفتن لهجه و گویش های محلی به حفظ هویت منطقه خود کمک می کنند.

تغییر در گویش های محلی

پژوهشگر و نویسنده کتاب «فرهنگ گویشی مردم نهبندان» هم که یک اثر دیگر در همین زمینه در دست چاپ دارد، تغییر در گویش نهبندانی در سال های اخیر را تایید و اضافه می کند: متاسفانه گویش ها و لهجه ها دچار تغییر شده اند و صحبت نکردن به زبان محلی برای برخی از مردم عادی شده است و حتی در جمع های خانوادگی و مدارس هم با زبان معیار صحبت می شود. به نظر «ذبیح ا... محمودی» هرچند سخن گفتن با زبان معیار موجب یکنواختی می شود اما واقعیت این است که فرهنگ و هویت محلی آسیب می بیند در حالی که در برخی مناطق کشور، صحبت کردن به لهجه و گویش محلی را افتخار می دانند و این کار فرهنگی موجب معرفی آن ها و منطقه می شود. حفظ گویش ها و لهجه های محلی به عقیده وی، ضرورت دارد چرا که فرهنگ، شناسنامه و هویت هر فرد و منطقه است. با وجود این هر چند اقداماتی برای حفظ این فرهنگ انجام شده است و می شود اما مسئولان فرهنگی آن طور که باید و شاید دل نمی سوزانند و بیشتر کارهای انجام شده تبلیغاتی است تا محتوایی و از طرف دیگر حمایت ها از پژوهشگران در این زمینه کاهش یافته است.

پژوهشگر قاینی: سخن گفتن با گویش محلی ارزشی ندارد به همین دلیل سخن گفتن با واژه های قدیمی در حال منسوخ شدن است همچنان که کلمات بسیاری در گویش قاینی حالا به کار برده نمی شود

پژوهشگر نهبندانی: متاسفانه گویش ها و لهجه ها دچار تغییر شده اند و صحبت نکردن به زبان محلی برای برخی از مردم عادی شده است و حتی در جمع های خانوادگی و مدارس هم با زبان معیار صحبت می شود

مسئول حوزه پژوهش و مطالعات اداره کل میراث فرهنگی: پژوهش درباره لهجه و گویش های محلی استان در قالب طرح مردم نگاری انجام می شود که مختصر است و به صورت تخصصی به گویش هر منطقه پرداخته نشده است

غنای گویش های استان

عضو هیئت علمی دانشکده زبان و ادبیات فارسی هم قبل از هر چیز، تعریف علمی از گویش و لهجه بیان می کند: گویش معادل (dialect) است و تفاوت هایی با لهجه دارد و برای مثال در هر گویش انبوهی از واژه های اختصاصی وجود دارد و این تفاوت در تلفظ با زبان فارسی معیار هم دیده می شود و افزون بر آن، حتی از نظر دستوری نیز با آن تفاوت هایی دارد. این شاخص ها در گویش بیرجندی و در نواحی مختلف استان دیده می شود بنابراین بیرجندی صحبت کردن یک گویش است. دکتر «ناصح» با این توضیح لهجه مشهدی را مطرح می کند که از واژه های اختصاصی خالی است و انبوه واژه ها را ندارد و تفاوت تلفظی آن هم در حد گویش های غنی است یا تفاوت دستوری ندارد در حالی که لهجه در جنوب خراسان و به ویژه خراسان جنوبی معنی ندارد چون همه آن ها تفاوت های دستوری و واژگانی دارند. او هم تایید می کند که بخش قابل توجهی از واژه های اختصاصی، به دلیل هجمه رسانه ها رو به زوال است و صحبت کردن ها به طرف فارسی معیار می رود در حالی که استفاده از گویش های محلی در صدا و سیما و رسانه ها و... باعث می شود مخاطب احساس نکند که در استفاده از گویش های محلی تنهاست. دکتر ناصح می گوید: تفاوت واژگانی در نسل موجود و آینده وجود دارد و کاربرد واژه های گویشی کمتر می شود. در مستند سازی گویش های منطقه یکی از کارهای برزمین مانده تهیه اطلس گویشی خراسان جنوبی است که متاسفانه دستگاه های دولتی زیربار نمی روند و در صورت تدوین ، باید براساس شاخص های بین المللی باشد و به همین دلیل انتظار می رود نهادی مانند دانشگاه متولی شود. وی اظهار امیدواری کرد که دانشگاه بیرجند در مقطع کارشناسی ارشد و تهیه پایان نامه ها اقدام کند و دانشجویان را به کار درخصوص گویش هایی که کمتر کار شده است، تشویق کند و چنان چه پروژه های دانشگاهی در این مسیر ادامه یابد می توان به تهیه اطلس گویشی استان امیدوار بود. حفظ گویش های محلی به نظرش ضرورت دارد چرا که جزیی از مقوله هویت و پشتوانه فرهنگی برای نسل جدید است باید همان طور که آشنایی با زبان های دیگر یک امتیاز محسوب می شود درباره گویش هم همین طور اندیشیده شود و آموزش و پرورش به عنوان پایه آموزشی و خانواده ها از این مهم غفلت نکنند.

پژوهش در طرح مردم نگاری

مسئول حوزه پژوهش و مطالعات اداره کل میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی خراسان جنوبی نیز می گوید: پژوهش درباره لهجه و گویش های محلی استان در قالب طرح مردم نگاری انجام می شود که مختصر است و به صورت تخصصی به گویش هر منطقه پرداخته نشده است. این طرح در یک دوره برای همه شهرستان ها به جز طبس انجام شده است و البته نیاز به بازنگری دارد و بخشی از آن مربوط به لهجه و گویش است.

توضیح «برآبادی» مشخص می کند که به تعداد آبادی های شهرستان ها لهجه و گویش وجود دارد و هر محل مرکزی برای پژوهش های زبان شناسی است با وجود این گویش ها و لهجه ها در طول سالیان دچار تغییر و تحول می شود و این موضوع مختص دهه های اخیر نیست چرا که فلسفه فرهنگ، تغییر و تحول است و گرنه دچار رکود می شود. تغییر و تحول در لهجه و گویش به نظر وی غیر قابل اجتناب است و نمی توان درباره آن تعبیر خوب یا بد را به کار برد. تغییر لازمه فرهنگ است اما تغییرات لهجه و گویش بیشتر است چرا که ارتباطات زیاد شده است و تغییرات گویشی به طرف یکنواختی و یکپارچگی می رود. اما فرهنگ دوستان با یکنواختی لهجه و گویش مخالف هستند چرا که آن را بخشی از هویت و شناسنامه هر فرد می دانند که باعث شناسایی و معرفی افراد می شود. با وجود این نمی توان مانع تغییر و در جا زدن لهجه ها و گویش ها شد و تغییرات زیادی بر لهجه های محلی تحمیل می شود که گویش را از بین می برد و این بخشی است که باید برای حفظ آن تلاش کرد. برای حفظ و ماندگاری لهجه ها و گویش های محلی بخش های زیادی از فرهنگستان زبان و ادب فارسی گرفته تا دانشگاه، فرهنگ و ارشاد اسلامی و ... متولی هستند. به نظر او برای حفظ گویش های محلی کارهای مختلفی می توان انجام داد که یکی از آن اقدامات پژوهشی دستگاه های مختلف است و دیگری هویت بخشی به گویش و زبان که برای هر محل ارزشمند است و باید حفظ شود و به جز بخش دولتی، باورپذیری مردمی درباره حفظ و استفاده از لهجه و گویش های محلی اهمیت دارد.

آبان، کتاب کتابخانه تیغاب باز می شود

کتابخانه روستایی تیغاب قاین، آبان و در هفته کتاب امسال به بهره برداری می رسد. عملیات اجرایی این پروژه سال ۹۴ با کمک خیران شروع شد اما در گیر و دار تامین اعتبار بود تا این که در سفر سال قبل استاندار تامین اعتبار تکمیل آن مصوب شد. رئیس کتابخانه های عمومی قاینات گفت: حدود ۲۵۰ میلیون تومان برای این کتابخانه روستایی هزینه که با سفر استاندار به این روستا پرداخت ۲۰۰ میلیون تومان برای اتمام آن مصوب شده است که از این میزان ۸۲ میلیون تومان تخصیص یافت و پیشرفت پروژه را از ۵۰ به ۹۸ درصد رساند. «مددی» تصریح کرد: حدود ۱۰۰ میلیون تومان بیشتر از رقم محقق شده برای پروژه هزینه که در قالب دیون و تجهیزات لازم هم خریداری شده است.

لعاب نو بر ۲ بنای تاریخی خوسف

دو اثر تاریخی در بافت تاریخی خوسف مرمت شد. به گزارش خبرنگار ما، بافت تاریخی خوسف در فهرست آثار ملی ثبت شده و بر همین اساس مرمت آثار ثبتی آن هر چند ادامه دار و محدود است اما در دستور کار اداره میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی قرار دارد و بر همین اساس از محل اعتبارات سال ۹۸ دو پروژه قلعه تاریخی و خانه میرزا جعفر مرمت شد و آن طور که مدیر پایگاه بافت تاریخی خوسف گفت: به دلیل کمبود اعتبار بخش هایی از مرمت این دو پروژه اجرا شده و البته کار بازسازی این دو اثر به طور کامل انجام نشده است.

«پریسا جمشیدی» اعتبار اختصاص یافته برای مرمت این دو پروژه را ۲۰۰ میلیون تومان از محل اسناد خزانه اسلامی بیان کرد هر چند در عمل ۹۰ میلیون تومان برای آن هزینه می شود.

نمودار نزولی آموزش صنایع دستی

کرونا آموزش صنایع دستی در استان را کاهش داد. سال قبل بیش از ۵۰ دوره آموزش صنایع دستی در شهرها و روستاهای استان برگزار شد اما امسال با شیوع کرونا و محدودیت های ناشی از آن و به گفته معاون صنایع دستی اداره کل میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی استان تعداد دوره های آموزش صنایع دستی و هنرآموزان کاهش دارد به گونه ای که از ۵۰ دوره در شش ماه اول سال قبل به ۱۵ دوره در مدت مشابه امسال کاهش یافته و تعداد هنرآموزان هم از ۵۰۰ نفر در این مدت به حدود ۲۰۰ هنرجو رسیده است.

اگرچه آموزش های صنایع دستی امسال برگزار می شود اما «عباس زاده» تاکید کرد: آموزش ها به صورت حضوری نیست و در فضای مجازی برگزار می شود و حوله بافی، تراش سنگ و رودوزی های الحاقی رشته هایی است که آموزش داده می شود.

۶۱۰ میلیون برای صنایع دستی و گردشگری سرایان

۶۱۰ میلیون تومان تسهیلات از ابتدای امسال در حوزه های صنایع دستی و گردشگری به سرایان پرداخت شده است. به گفته مسئول میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی سرایان ۶۱۰ میلیون تومان تسهیلات در دو بخش پرداخت شده که از این میزان ۲۴۰ میلیون تومان مربوط به بخش گردشگری است. «عرب» گفت: این تسهیلات به اقامتگاه های بوم گردی، دفتر خدمات مسافرتی و ... اعطا شده است و در بخش صنایع دستی هم کارگاه های حوله و چادر شب بافی، تراش سنگ، خراطی سنتی و... موفق به دریافت وام و ایجاد اشتغال شدند.

بازدید اعضای شورای شهر بیرجند از پارکینگ طبقاتی خیابان حکیم نزاری

پاسخ شورا و شهرداری به دغدغه های مردم

*رئیس شورای اسلامی شهر بیرجند: شهرداری بیرجند برای دهه فجر امسال پروژه های بسیاری را برای بهره برداری خواهد داشت و بهره برداری از فرهنگسرا یکی از پروژه های بزرگ است

اعضای شورای اسلامی شهر بیرجند این هفته هم مانند چند هفته گذشته برای نظارت بر چگونگی اجرای پروژه های شهرداری از پروژه در حال احداث پارکینگ طبقاتی حکیم نزاری که با ۸۵ درصد پیشرفت فیزیکی در مرحله اجرا قرار دارد، بازدید کردند.

رئیس شورای اسلامی شهر بیرجند در این بازدید که با حضور شهردار و معاونان شهرداری بیرجند برگزار شد، با تشکر از شهردار، معاونان وی و پیمانکار و همه کسانی که در اجرای این پروژه مشارکت دارند، گفت: یکی از محاسنی که در پروژه های عمرانی شهرداری مشاهده می شود این است که پروژه ها زیر نظر مهندسان ناظر اجرایی می شود تا کار به شکل علمی انجام پذیرد و با تکمیل پارکینگ خیابان حکیم نزاری هم به یکی از دغدغه های مردم و رانندگان برای توقف راحت در این خیابان پاسخ گفته خواهد شد. دکتر «تقی زاده» با بیان این که ترافیک خیابان حکیم نزاری سبب شده است که چشم انداز شهری این خیابان مناسب نباشد، افزود: با توجه به این که مطالعات طرح جامع حمل و نقل و ترافیک شهر بیرجند مصوب شد، اقدام در زمینه بهبود وضعیت ترافیکی این خیابان یکی از دغدغه های مردم بود که برای مشخص شدن وضعیت آینده این خیابان، مردم با شورا مکاتبه بسیاری داشتند که با انجام این کار، چشم انداز چند ساله ای برای این مسیر شهری ترسیم شد. به گفته وی بر اساس این طرح که یکی از برنامه های زیر ساختی است به خوبی می توان برای مدیریت شهری در آینده تصمیم گیری کرد و امیدواریم این پروژه زودتر از دهه فجر که زمان پیش بینی شده برای بهره برداری از آن است، برای افتتاح آماده شود چون شهرداری بیرجند برای دهه فجر امسال پروژه های بسیاری را برای بهره برداری خواهد داشت و بهره برداری از فرهنگسرا یکی از مهم ترین پروژه های شهرداری به حساب می آید.

*شهردار بیرجند: پارکینگ طبقاتی خیابان حکیم نزاری در راستای کاهش ترافیک این معبر که یکی از پر ترافیک ترین خیابان های شهر است و مشکلات بسیاری برای مردم به وجود آورده است، احداث می شود

تملک چهار واحد مسکونی

شهردار بیرجند با تشکر از حضور اعضای شورا در بازدید از پروژه های شهرداری بر اساس برنامه ریزی انجام شده . از همه عوامل اجرایی شهرداری، پیمانکار، مشاور و ناظر پروژه تشکر کرد و گفت: پارکینگ طبقاتی خیابان حکیم نزاری در راستای کاهش ترافیک این معبر که یکی از پر ترافیک ترین خیابان های شهر است و مشکلات بسیاری برای مردم به وجود آورده است، احداث می شود. از زمین فعلی در شورا و با کار کارشناسی تملک شد و برای این که مردم راحت تر بتوانند رفت و آمد کنند بخشی از املاک کنار خیابان تملک شدو بخشی دیگر هم برای تملک کارشناسی شده است. مهندس «جاوید» مبلغ اولیه قرارداد پیمانکار را حدود ٤ میلیارد تومان اعلام کرد و افزود: تا کنون بیش از ۳ میلیارد تومان برای تملک املاک مدنظر هزینه شده است و درمجموع پیش بینی می شود ۸ تا ۹ میلیارد تومان برای ساخت این پارکینگ هزینه شود. به گفته وی قرارداد احداث آن هم تاآبان است اما با توجه به تغییراتی که در این پروژه داشتیم حداکثرتا دهه فجر امیدواریم به بهره برداری برسد.وی باتشکر از همکاری پلیس راهور و صاحبان املاک موجود در این طرح، گفت: برای تملک ۱۳ واحد تجاری و مسکونی به مساحت ١٣٧٤٠١ متر مربع در مجموع ۳۱ میلیارد و ۲۹۸ میلیون و ۶۲۸ هزار و ۵۰۰ ریال هزینه شده است و۶۹٤۳ مترمربع واحدهای تجاری حاشیه خیابان هم باید تملک شود و کل مبلغ اعتبار این پروژه ۶۳ میلیارد ریال است.

به گفته وی ظرفیت اسمی این پارکینگ حدود ۱۰۰ خودرو است و برای همه خودروهایی را که در حاشیه خیابان پارک می شوند گنجایش دارد و به هیچ خودرویی پس از بهره برداری از آن، اجازه پارک در حاشیه خیابان داده نخواهد شد. وی گفت: احتمال دارد معابری که به این پارکینگ متصل می شوند نیاز به بازگشایی داشته باشند. برای طبقه سوم هم پیش بینی دو کاربری فضای تجاری یا پارکینگ شده است.

گزارش ویژه

۱۱۵ میلیون تومان برای ۴۶ تشکل قرآنی

باشیوع کرونا و تعطیلی های پس از آن ۱۱۵ میلیون تومان به ۴۶ تشکل قرآنی کمک شد. آن طور که رئیس اداره امور قرآنی اداره کل تبلیغات اسلامی گفت: دارالقران کشور با تفاهم با بنیاد علوی و پس از شیوع کرونا برای کمک به تشکل های قرآنی اقدام کرد و در این برنامه ۴۶ تشکل قرآنی هوشمند شناسایی و به هر کدام ۲۵ میلیون ریال و در مجموع ۱۱۵ میلیون تومان در بحث کرونا بلاعوض کمک شد البته سهم استان از این محل ۲۰ تشکل بود که با پیگیری انجام شده به ۴۶ مورد افزایش و استان به جایگاه چهارم برخورداری از این کمک ها دست یافت. «سلمانی» توزیع ۱۰۰ بسته غذایی بین خانواده های نیازمند قرآنی را بیان و اضافه کرد: موسسه ها و تشکل های قرآنی با وجود آسیب دیدن از کرونا، جمع آوری کمک های مردمی و تشکیل حلقه های خیریه را راه اندازی کردند.

تقاضاهای سرگردان در گردشگری طبس

تقاضای راه اندازی واحدهای گردشگری در طبس سرگردان است. درخواست برای ایجاد اقامتگاه بوم گردی و مجتمع های گردشگری در این شهرستان زیاد است اما آن طور که رئیس سازمان میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی طبس گفت: به دلیل مواجه شدن با شیوع کرونا و رکود در برخی اقامتگاه های بوم گردی و همچنین نبود تسهیلات، متقاضیان استفاده از وام و فعالیت در بخش گردشگری سرگردان مانده اند و امسال ۵۰ تقاضا برای دریافت تسهیلات راه اندازی اقامتگاه دریافت شده که در حال دریافت موافقت اصولی است. «نجاتیان» میزان تسهیلات برای راه اندازی اقامتگاه ها را بین ۱۰۰ تا ۳۰۰ میلیون تومان بیان و اضافه کرد. سه درخواست برای راه اندازی مجتمع های گردشگری دریافت شده است و در گیرودار کارهای اداری قرار دارد و احتمال است مجتمع خدمات رفاهی از میغان تا پایان سال به بهره برداری برسند.